

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับ
หน่วยงานต่างประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- ตอนที่ 2 การศึกษานานาชาติ
- ตอนที่ 3 นโยบายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย
กับหน่วยงานต่างประเทศ
- ตอนที่ 4 ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงาน
ต่างประเทศ
- ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งเอกชนในนามของบุคคล
มูลนิธิ บริษัท ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้จัดตั้งและดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ตาม
พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2512 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
พ.ศ. 2522 ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว อยู่ในกำกับ
ดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย และได้มีการพัฒนามาโดยลำดับ นับตั้งแต่การก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนแห่งแรกจนถึงปัจจุบัน ดังจะได้กล่าวถึงความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในลำดับ
ต่อไป

ความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเป็นมาสืบเนื่องมาจากวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เดิมก่อนแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 รัฐจัดการศึกษาเพื่อประชาชนโดยรัฐจัดเองบ้าง ให้เทศบาล (ประชาบาล) จัดตั้งขึ้นบ้าง ให้เอกชนจัดตั้งตามปรารถนาของตนเองบ้างในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา และรัฐรับอุปถัมภ์โรงเรียนราชภัฏตามระเบียบที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2507 : 343) แต่ในระดับอุดมศึกษารัฐได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อมุ่งผลิตกำลังคน และสนองตอบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้รับการยกย่อง และมีหน่วยราชการรองรับเพื่อการทำงาน ความต้องการของผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามีมากขึ้น แต่มหาวิทยาลัยของรัฐไม่สามารถสนองตอบความต้องการนี้ได้ ทำให้ผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนมากและเกิดปัญหาว่างงาน ซึ่งเป็นแรงกดดันที่รัฐได้พิจารณาให้เอกชนร่วมรับภาระจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2508

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2508 รัฐจึงได้เข้ามาแก้ปัญหาการไม่มีที่เรียนต่อของนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเปิดโอกาสให้เอกชนจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีสภาการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องและได้มีการเสนอเรื่องเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2508 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการที่จะให้เอกชนจัดตั้งสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขึ้น โดยให้จัดการศึกษาหลังจากมัธยมศึกษาตอนปลายดำเนินการสอนในระดับไม่เกิน 3 ปีแรกของมหาวิทยาลัยของรัฐ และได้รับวุฒิประกาศนียบัตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา ซึ่งได้มีการร่างพระราชบัญญัติวางระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ต่อจากนั้นได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นกฎหมายอุดมศึกษาเอกชนฉบับแรก เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2512 ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 ซึ่งเป็นระยะแรกเริ่มมีวิทยาลัยเอกชนได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการให้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยเอกชนรวม 6 แห่ง คือ วิทยาลัยเกริก วิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาลัยไทยสุริยะ (ต่อมาเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยศรีปทุม) วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยพัฒนา (ต่อมาได้ถูกถอนใบอนุญาตตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย ฉบับที่ 31 พฤษภาคม 2520)

และวิทยาลัยการพาณิชย์ (ต่อมาเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยหอการค้า) (ประกอบ คูปริตน์ และคณะ, 2533 : 5)

วิทยาลัยเอกชนทั้ง 6 แห่งนี้ได้รับอนุญาตให้เปิดดำเนินการสอนในระดับประกาศนียบัตร เท่านั้น หลักสูตรการสอนจะเน้นหนักในด้านบริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์ ต่อมาเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2514 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการให้วิทยาลัยเอกชนดำเนินการสอนเกินกว่า 3 ปี ดังนั้น วิทยาลัยเอกชนทั้ง 6 แห่ง จึงได้ขอเปิดดำเนินการสอนถึงระดับปริญญาตรี (วิไลลักษณ์ อิศระมงคลพันธ์, 2532 : 9)

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้อนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2515 ปี พ.ศ. 2516 ได้อนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยเอกชนขึ้นอีก 2 แห่ง คือ วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ และวิทยาลัยเทคนิคสยาม ในปี พ.ศ. 2517 ได้อนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยเอกชนอีก 1 แห่ง คือ วิทยาลัยพายัพ ซึ่งเป็นวิทยาลัยเอกชนที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคคือที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแห่งแรก รวมเป็นวิทยาลัยเอกชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจำนวน 10 สถาบัน ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 9 สถาบัน และในส่วนภูมิภาค 1 สถาบัน โดยหลักสูตรส่วนใหญ่เน้นทางด้านบริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์

วิทยาลัยเอกชนทั้ง 10 สถาบันได้เสนอเรื่องขอโอนออกจากการควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการมาอยู่ในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นทบวงมหาวิทยาลัย) และคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการที่จะให้วิทยาลัยเอกชนโอนไปอยู่ในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2516 ดังนั้น งานวิทยาลัยเอกชนจึงได้โอนไปยังทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามพระราชบัญญัติโอนกิจการบางส่วน ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2517 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2517

ในปี พ.ศ. 2519 ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐได้อนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยสงฆธรรม เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2519 ซึ่งเป็นวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกที่ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐอนุญาตให้จัดตั้งขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐได้ปรับโครงสร้างองค์กรเป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง โดยเปลี่ยนชื่อเป็นทบวงมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุญาตให้จัดตั้งวิทยาลัยคณาวิสัย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2522 ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยศรีอีสาน ในปี พ.ศ. 2530 และหยุดกิจการไปเมื่อ พ.ศ. 2533

ต่อมาได้มีการปรับปรุงยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และตราพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 เมษายน 2522 ซึ่งได้มีการกำหนดเงื่อนไขของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภทต่าง ๆ ไว้ 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2530 : 3-4)

หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 นี้แล้ว ได้มีการขออนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนี้

1. วิทยาลัยหัวเจี้ยว ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้ง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2524 (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยหัวเจี้ยวเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2535)
2. วิทยาลัยคริสเตียน ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้ง เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2526
3. วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล (จังหวัดนครราชสีมา) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้ง เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2527
4. วิทยาลัยศรีโสภณ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2527
5. วิทยาลัยรังสิต (จังหวัดปทุมธานี) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้ง เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2528 (และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2533)
6. วิทยาลัยสยามบัณฑิต (จังหวัดร้อยเอ็ด) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2528
7. วิทยาลัยพญาบาลเซนต์หลุยส์ ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2528
8. วิทยาลัยภาคกลาง (จังหวัดนครสวรรค์) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2529
9. วิทยาลัยบัณฑิตพิชญโลก (จังหวัดพิษณุโลก) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2529 และหยุดรับนักศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2534

10. วิทยาลัยมิชชัน ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2529
11. วิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2530
12. วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร (จังหวัดสกลนคร) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2530
13. วิทยาลัยโยนก (จังหวัดลำปาง) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2531
14. วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดขอนแก่น) ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2531
15. วิทยาลัยเซนต์จอห์น ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2532
16. วิทยาลัยมหานคร ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย ให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2533

เมื่อวิทยาลัยเอกชนจัดตั้งขึ้นมาระยะหนึ่งและวิทยาลัยมีความพร้อม จึงมีการขอเปลี่ยนแปลงสภาพจากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยและสถาบัน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2522 ที่อนุญาตให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย ตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎทรวง (คั่นสนธิ์ จะสุวรรณ์, 2532 : 26) ดังนั้น จึงมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหลายแห่งที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นมหาวิทยาลัยและสถาบันคือ

วิทยาลัยพายัพ ได้ขอเปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัยพายัพ โดยได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2527 นับเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกของประเทศไทย

วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตเป็นมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต วิทยาลัยการค้าเป็นมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และวิทยาลัยกรุงเทพเป็นมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ซึ่งทั้ง 3 สถาบันนี้ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2527

วิทยาลัยเทคนิคสยาม ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัยสยาม เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2529

วิทยาลัยเกริก ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)

เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2530

วิทยาลัยศรีปทุม ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยศรีปทุม เมื่อวันที่ 6

พฤศจิกายน 2530

วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ เป็นมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และวิทยาลัยรังสิตเป็น
มหาวิทยาลัยรังสิต ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2533

วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2535

วิทยาลัยหัวเจี๋ย ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยหัวเจี๋ยเฉลิมพระเกียรติ
เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2535

วิทยาลัยที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยลำดับสุดท้ายคือ วิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เป็นมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2536

ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 25 สถาบัน
แบ่งเป็นมหาวิทยาลัย 11 แห่ง สถาบัน 1 แห่ง และวิทยาลัย 13 แห่ง ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
3. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	4. มหาวิทยาลัยพายัพ
5. มหาวิทยาลัยสยาม	6. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
7. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	8. มหาวิทยาลัยรังสิต
9. มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	10. มหาวิทยาลัยหัวเจี๋ยเฉลิมพระเกียรติ
11. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	12. สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)
13. วิทยาลัยแสงธรรม	14. วิทยาลัยคริสเตียน
15. วิทยาลัยวงษ์สวัสดิกุล	16. วิทยาลัยศรีโสภา
17. วิทยาลัยสยามบัณฑิต	18. วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
19. วิทยาลัยภาคกลาง	20. วิทยาลัยมิชชัน
21. วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร	22. วิทยาลัยโยนก
23. วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24. วิทยาลัยเซนต์จอห์น
25. วิทยาลัยมหานคร	

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้ง 25 สถาบันนี้ ตั้งอยู่ทั่วประเทศในแต่ละภูมิภาค แต่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง

นอกจากนี้ ยังอาจจำแนกสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามประเภทผู้รับใบอนุญาตในรูปของมูลนิธิและองค์การทางศาสนา 10 แห่ง บริษัทและหอการค้า 6 แห่ง และบุคคลธรรมดา 9 แห่ง พร้อมทั้งปัดตั้ง และที่ตั้งได้ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกตามประเภทผู้รับใบอนุญาต ปัดตั้งและที่ตั้ง

ประเภทผู้รับใบอนุญาต	ปี	ชื่อสถาบัน	จังหวัด
มูลนิธิ			
เกริก มังคละพฤกษ์	28 พ.ค. 2513	สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)	กรุงเทพมหานคร
คณะเซนต์คาเบรียล	16 มี.ย. 2515	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	กรุงเทพมหานคร
แห่งประเทศไทย			
คุณย่าแปลก เหมือนบัว	6 ส.ค. 2516	มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์	กรุงเทพมหานคร
มิชซังโรมันคาซอลิก	19 เม.ย. 2519	วิทยาลัยแสงธรรม	นครปฐม
กรุงเทพ	1 มี.ย. 2528	วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	กรุงเทพมหานคร
สภาครีตส์จักรใน	21 มี.ค. 2517	มหาวิทยาลัยพายัพ	เชียงใหม่
ประเทศไทย	19 ก.ย. 2526	วิทยาลัยคริสเตียน	กรุงเทพมหานคร
ฮั่วเคี้ยวปอเต็กเซียงตั้ง	17 ธ.ค. 2524	มหาวิทยาลัยหัวเจียว- เจียวพระเกียรติ	กรุงเทพมหานคร
คริสเตียนเมดิคอลของ เซเว่นเดย์ แอดเวนทิส	25 มี.ค. 2529	วิทยาลัยมิชชัน	กรุงเทพมหานคร
มูลนิธิโยนก	12 ก.พ. 2531	วิทยาลัยโยนก	ลำปาง

ประเภทผู้รับใบอนุญาต	ปี	ชื่อสถาบัน	จังหวัด
<u>บริษัท</u>			
ศรีปทุมการศึกษา จำกัด	28 พ.ค.2513	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	กรุงเทพมหานคร
สภาหอการค้าไทย	17 มี.ย.2513	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	กรุงเทพมหานคร
สยามส่งเสริมการศึกษา จำกัด	28 ก.ย.2516	มหาวิทยาลัยสยาม	กรุงเทพมหานคร
บริษัท ประสิทธิ์รัตน์ จำกัด	25 มี.ค.2528	มหาวิทยาลัยรังสิต	ปทุมธานี
บริษัท เกษมบัณฑิต จำกัด	24 ก.พ.2530	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร
วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีนานาชาติ	27 ก.พ.2533	วิทยาลัยมหานคร	กรุงเทพมหานคร
<u>บุคคล</u>			
นายสุรัตน์ โอสถานเคราะห์	28 พ.ค.2513	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	กรุงเทพมหานคร
นายไสว สุทธิพิทักษ์	28 พ.ค.2513	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร
นาย मुख วงษ์ชวลิตกุล	2 มี.ค.2527	วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	นครราชสีมา
นายเกษม โสภณ	25 ก.ค.2527	วิทยาลัยศรีโสภณ	นครศรีธรรมราช
นายสิงห์ ชูปวา	25 ม.ค.2528	วิทยาลัยสยามบัณฑิต	ร้อยเอ็ด
นางโสภิต เหลืองสถาพันธ์	13 ก.พ.2529	วิทยาลัยภาคกลาง	นครสวรรค์
นายนิวัทธ์ แจ่มสุข	13 พ.ค.2530	วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร	สกลนคร
นางประภา ภักดิ์โพธิ์	8 มี.ค.2531	วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น
นายสมชัย ชินะพา	5 ม.ค.2532	วิทยาลัยเซนต์จอห์น	กรุงเทพมหานคร

แหล่งที่มา : กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ซึ่งเป็นปีที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2536) เป็นระยะเวลา 23 ปีนั้น บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น ได้มีการเปลี่ยนประเภทของสถาบันจากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยและสถาบัน และการจัดการศึกษาจากระดับไม่เกิน 3 ปีแรกของมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยได้รับวุฒินุปรัตินุญา ได้ขยายการจัดการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาตรี-โท-เอก และบางสถาบันยังเปิดหลักสูตรที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน จากสิ่งที่เกิดขึ้นนี้จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติให้ก้าวสู่ประชาคมโลก และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

ตอนที่ 2 การศึกษานานาชาติ

สภาพการณ์ของโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพากัน และมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น ประเทศไทยจึงจำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนนานาชาติให้ใกล้ชิดขึ้น เช่นเดียวกับการอุดมศึกษาที่จะต้องปรับบทบาทของตนเองอย่างจริงจัง (วิจิตร ศรีสอาน, 2534 : 2) จนเกิดระบบเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาที่กว้างออกไปสู่ประชาคมโลก ในแง่ของการเคลื่อนย้ายถ่ายเทนักศึกษาซึ่งเป็นการเพิ่มและเสริมประสบการณ์ เพราะจะทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนร่วมกันหลาย ๆ ชาติ เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน อีกประการหนึ่งคือ เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนอาจารย์ แลกเปลี่ยนนักศึกษา ช่วยกันพัฒนาหลักสูตร ช่วยกันสอน เป็นต้น (วิจิตร ศรีสอาน, 2534 : 8-9)

ดังนั้น เรื่องความเป็นสากลหรือเรื่องความเป็นนานาชาติของอุดมศึกษาไทย จึงเป็นเรื่องใหญ่และค่อนข้างใหม่ เป็นเรื่องที่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นทั่วโลก ในรอบปี 2533-2534 ที่ผ่านมามีการจัดสัมมนาเรื่อง Internationalization ขึ้นหลายประเทศเช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น และสำหรับประเทศไทยได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 28-30 มกราคม 2534 (วิจิตร ศรีสอาน, 2534 : 5) โดยทบวงมหาวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยสรุปแล้วหลักการที่ออกมาจะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือแต่ละประเทศพยายามที่จะปรับบทบาททางการศึกษาให้ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของ

ประชาคมโลก โดยเน้นความร่วมมือทางด้านการศึกษา การวิจัย การแลกเปลี่ยนนักวิชาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในด้านสังคมและวัฒนธรรมมากขึ้น

สำหรับในแวดวงอุดมศึกษาไทย คำว่า นานาชาติ หรือความเป็นสากล หรือ Internationalization เป็นคำที่แสดงถึงความทันสมัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยมองว่า ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการสื่อสารทั่วโลกมีความเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับนานาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้น นโยบายข้อหนึ่งที่ปรากฏในแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2533-2547) และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) จึงเน้นถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในประชาคมโลก (สุชาติ ตันชนะเดชา, 2534 : 10) ดังจะเห็นได้ว่า จุดเด่นของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 7 ได้เน้นให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมจัดการศึกษาให้เป็นแบบสากล คือ ใช้หลักสูตรสอนนักเรียนนานาชาติเป็นภาษาต่างประเทศ หรือจัดโครงการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนาต่าง ๆ ร่วมกันให้มากขึ้น โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนบุคลากร นักศึกษา และความร่วมมือทางวิชาการด้านต่าง ๆ ที่แต่ละแห่งสามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้คาดว่าในอนาคตประเทศไทยจะมีการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางของการค้าขาย การคมนาคมและกิจการอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก การเตรียมพร้อมในการพัฒนาคนของประเทศ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเร่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในด้านต่าง ประเทศให้มากขึ้น เพื่อความเป็นผู้นำและคงความเป็นศูนย์กลางรวมทางกิจการด้านการธุรกิจระหว่างประเทศตามนโยบายของรัฐบาล (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2534 : 2)

เมื่อความเป็นสากลหรือความเป็นนานาชาติมีความสำคัญต่ออนาคตของประเทศไทย สถาบันต่าง ๆ จึงได้จัดหลักสูตร กิจกรรมในลักษณะนานาชาติ โดยตีความหมายของความเป็นนานาชาติตามลักษณะของการจัดกิจกรรมของมหาวิทยาลัย จึงทำให้มีลักษณะหลากหลายต่างกันไป จนเกิดความสับสนและข้อสงสัยว่า ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยอยู่ตรงไหน จะดูได้อย่างไรดังนั้น สุชาติ ตันชนะเดชา (2534 : 11) จึงได้เสนอแนวคิดว่ามหาวิทยาลัยใดมีการจัดการศึกษาที่มีลักษณะความเป็นนานาชาติ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ หลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน รูปแบบ และเจ้าของ กล่าวโดยสรุปคือ

1. **หลักสูตร** ที่มีลักษณะนานาชาติ ควรมีเนื้อหาสาระ กิจกรรมครอบคลุมถึงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี สำหรับภาษาที่ใช้เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้อาจเป็นภาษาไทย หรือภาษาสากล เช่น ภาษาอังกฤษ

2. **ผู้เรียน-ผู้สอน** ผู้เรียนจากนานาชาติ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในหมู่ ผู้เรียน เช่น เดียวกับการมีคณาจารย์จากประเทศต่าง ๆ มาสอนในสถาบัน ส่วนภาษาที่ใช้จำเป็นต้องเป็นภาษาสากล เช่น ภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ที่ผู้สอนและผู้เรียนจะสื่อสารเข้าใจกันได้

3. **รูปแบบ** การจัดการศึกษาที่มีลักษณะนานาชาติ สามารถทำได้หลายรูปแบบ มีทั้ง การขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ในรูปของการพัฒนาหลักสูตร การส่งผู้เชี่ยวชาญมาสอน การแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษา การเทียบโอนหน่วยกิต การให้ปริญญาร่วมระหว่างสถาบัน และรูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นการร่วมมือประสานกันกับสถาบันจากต่างประเทศ

4. **เจ้าของ** ความเป็นเจ้าของสถานศึกษา อาจดำเนินการภายใต้มูลนิธิการกุศล หรือมูลนิธิทางศาสนาที่มีเครือข่ายระหว่างประเทศ หรือเป็นสถาบันขององค์การนานาชาติ

โดยสรุปแล้ว ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยนั้น ไม่ได้อยู่ที่การใช้ภาษาสากล (ภาษาอังกฤษ) ในการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมองถึงองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น ด้วย จึงจะทำให้ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยมีความหมายที่สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อ ประเทศชาติมากขึ้น

นอกจากองค์ประกอบด้านหลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน รูปแบบและเจ้าของ ซึ่งมหาวิทยาลัย ที่มีการจัดการศึกษาที่มีลักษณะความเป็นนานาชาติ จะต้องพิจารณาแล้ว ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2534 : 13-19) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดและทิศทางของความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยใน ทิศนะใหม่ สำหรับโลกปัจจุบันและโลกยุคต่อไป เพื่อแก้ไขจำกัดที่ผ่านมา และพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต คือ

1. เป้าหมายของความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัยควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของ เป้าหมายทางการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ และการเมืองระหว่าง ประเทศ โดยการรู้จักเข้าใจ ยอมรับ สื่อสาร และทำงานร่วมกันระหว่างคนทั้งโลกได้

2. ความเป็นนานาชาติจะต้องเป็นการรู้จักคนอื่น เพื่อรู้จักตัวเองให้ดีขึ้นควบคู่กันไป หมายถึงการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องของประเทศอื่น ๆ กับประเทศของเราเองพร้อมและควบคู่กันไป

3. ความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย จะต้องเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มากกว่าเป็นการส่งผ่านด้านเดียว หมายถึงประเทศกำลังพัฒนาและประเทศอุตสาหกรรมต่างเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง กว้างขวาง และจริงจัง

4. ความเป็นนานาชาติจะต้องสร้างกันในวงกว้าง ให้ครอบคลุมทุกคน ทุกกลุ่มและทุกวงการ ไม่ว่าจะในรูปแบบใดแบบหนึ่ง

5. ความเป็นนานาชาติจะต้องมีการศึกษาทำความเข้าใจอย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยจะต้องมีลักษณะถาวร และยาวนานด้วยการสร้างกลุ่มที่สนใจเฉพาะขึ้นมา แล้วกระจายออกไปในวงกว้าง มีการสนับสนุนให้กลุ่มเหล่านี้ได้ทำงานสืบเนื่องต่อกันไป

สำหรับกิจกรรมและการดำเนินงานเพื่อความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษา อาจแยกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ

1. การจัดหลักสูตรให้เป็นนานาชาติ (Internationalizing the Curriculum) นับเป็นพื้นฐานในการสร้างความเป็นนานาชาติ ในการจัดหลักสูตรนั้น แบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะคือ การจัดวิชานานาชาติศึกษาในหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป หลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรพิเศษเพื่อความเป็นนานาชาติ และ การจัดหลักสูตรภาษาเพื่อความเป็นนานาชาติ

2. การจัดกิจกรรมให้เป็นนานาชาติ (Internationalizing the Activities) นอกจากเรื่องหลักสูตรแล้ว สิ่งที่สำคัญควบคู่กันคือ กิจกรรมนานาชาติ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบคือ การรับนักเรียนต่างชาติ ส่งเสริมให้มีการไปศึกษาต่อต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาการแลกเปลี่ยนอาจารย์ การพัฒนาคณาจารย์ การจัดกิจกรรมของสถาบันในเชิงนานาชาติ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน และการให้ความร่วมมือกับสถาบันนอกประเทศ

3. การจัดสถาบันให้เป็นนานาชาติ (Internationalizing the Institution) การจัดกิจกรรมในเชิงนานาชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีสถาบันที่เอื้อต่อการเป็นนานาชาติ ต้องการจัดระบบสถาบันให้สนองต่อการดำเนินการนานาชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย การมีแหล่งข้อมูลในเชิงนานาชาติที่ทันสมัย กว้างขวางและรอบด้าน การมีศูนย์นานาชาติ คือหน่วยงานเฉพาะที่มาดำเนินการในการประสานงาน การมีทรัพยากรที่สนับสนุนกิจกรรมนานาชาติ

ชาติในเชิงของงบประมาณ การมีอาจารย์ในเชิงนานาชาติ คือมีอาจารย์ของสถาบันและอาจารย์
ชาวต่างประเทศมีความสนใจ มีความพร้อม มีความสามารถในกิจกรรมนานาชาติ และท้ายสุดมี
ผู้บริหารที่มีทักษะในเชิงนานาชาติ คือ เป็นผู้บริหารที่เข้าใจแนวคิด กิจกรรม สนับสนุนและ
ส่งเสริมความเป็นนานาชาติอย่างกว้างขวาง

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในอนาคต จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมนานาชาติไปไม่ได้ยาก และใน
ขณะเดียวกันจะต้องตั้งรับกิจกรรมนี้มากขึ้น จึงต้องทำความเข้าใจในกิจกรรมนี้อย่างลึกซึ้งและ
แจ่มชัดเพื่อการดำเนินกิจกรรมด้านนี้จะได้เป็นประโยชน์กับประเทศชาติและนานาชาติอย่างแท้จริง

การศึกษานานาชาติในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใดของโลกต่างก็มีแนวคิด
หรือรูปแบบของความเป็นนานาชาติด้วยกันทุกประเทศ เพราะสังคมโลกทุกวันนี้จะต้องมีการสัมพันธ์
กันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสาร ซึ่ง
มีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า จนได้ชื่อว่าเป็นสังคมข่าวสาร ดังนั้นการศึกษานานาชาติจึงเป็นเรื่องที่ทุก
ประเทศให้ความสนใจ และเข้ามามีบทบาทในประชาคมโลก ซึ่งแต่ละประเทศต่างมีบทบาท และ
วิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

สหรัฐอเมริกา ลักษณะของมหาวิทยาลัยจะมีความเป็นนานาชาติอยู่โดยธรรมชาติแล้ว
สภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่เกี่ยวกับความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2534 :
21) ได้ประมวลข้อเขียนและกิจกรรมพบว่า แนวคิดและกิจกรรมของความเป็นนานาชาติของ
มหาวิทยาลัยในสหรัฐมีลักษณะค่อนข้างเด่นชัด คือจะศึกษาคนอื่นเพื่อที่เขาจะเกี่ยวข้องกับได้อย่างมี
คุณภาพและประสิทธิภาพสูง รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ความคิดและความเข้าใจของสหรัฐอเมริกา
ไปสู่ประเทศอื่น ๆ โดยเริ่มต้นด้วยการมี Area Studies เช่น Chinese Study,
Japanese Study, Southeast Asia Study เพื่อให้รู้ให้เข้าใจคนกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น การ
ติดต่อระหว่างประเทศก็จะมีคุณภาพสูงตามไปด้วย และในขณะเดียวกันผู้ที่สำเร็จการศึกษาจาก
สหรัฐอเมริกา ซึ่งรู้และเข้าใจคนอเมริกันดี เมื่อกลับประเทศตนเองแล้ว ก็จะนำแนวคิดต่าง ๆ
ที่ได้รับกลับประเทศตนไปด้วย การที่จะติดต่อสัมพันธ์กันจึงง่ายขึ้น ดังนั้น ความเป็นนานาชาติ
(Internationalization) ของสหรัฐอเมริกา จึงมีแนวโน้มในการส่งออก (Export) ทาง
ด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนไปยังประเทศต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องมือทางภาษา

กลุ่มประเทศยุโรป สำหรับประเทศในยุโรปซึ่งมีหลายกลุ่มหลายเหล่า ขณะนี้เริ่มหัน
เข้าหากัน มีลักษณะที่เน้นความร่วมมือระหว่างกันเองค่อนข้างสูง โดยจัดตั้งโครงการ The

European Regional Action for the Mobility of University Students (ERASMUS) เป็นการรวมตัวกันของสถาบันการศึกษาในยุโรป เพื่อให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นระบบเดียวกัน ในปี 1992 เช่น การโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในยุโรป พร้อมทั้งตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะมีนักศึกษายุโรปออกไปเรียนนอกประเทศของตนเพิ่มขึ้น 10 เท่าหรือจากร้อยละ 1 เพิ่มเป็นร้อยละ 10 (Henderson, 1990 : 3-4)

ประเทศญี่ปุ่น แนวคิดของความเป็นนานาชาติของญี่ปุ่นนั้น ไททสุริ สึโนวาคิ (2534 : 22) ได้กล่าวว่า ความเป็นนานาชาติของญี่ปุ่น สืบเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของญี่ปุ่นที่ต้องการให้ประเทศของตนเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ แอนเดอร์สัน (Henderson, 1990 : 4) ที่กล่าวว่า ญี่ปุ่นอยากให้คนต่างชาติรู้จักและเข้าใจญี่ปุ่น ดังนั้นญี่ปุ่นจึงมีเป้าหมายที่จะเพิ่มนักศึกษาต่างชาติในญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 2000 จากจำนวนนักศึกษา 25,000 คน เพิ่มเป็นหนึ่งแสนคน และคาดว่าจะรับนักศึกษาจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุด

สำหรับแนวความคิดความเป็นนานาชาติของออสเตรเลียนั้น Jay Henderson ได้กล่าวว่า ออสเตรเลียได้จัดในรูปองค์กรทางการค้าซึ่งรู้จักในนาม AUSTRADE ผ่าน IDP (International Development Programme) มีเป้าหมายสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยของออสเตรเลียสามารถส่งนักศึกษาออสเตรเลียออกนอกประเทศ และในขณะเดียวกันก็เพิ่มการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศออสเตรเลียมากขึ้น (Henderson, 1990 : 4)

ส่วนกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีแนวความคิดของความเป็นนานาชาติคือ กระบวนการที่จะเปิดรับความรู้ ความคิด และความเข้าใจของนานาประเทศสู่ประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เป็นไปในลักษณะการนำเข้า (Import) ความเป็นนานาชาติ เพราะฉะนั้น การที่ต้องเรียนภาษาอังกฤษ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ ก็หมายถึง ความพยายามที่จะหาวิธีการเพื่อจะให้ความรู้ ความเข้าใจของนานาชาติลงมาถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้มากขึ้น เช่น ประเทศมาเลเซีย มีนโยบายมุ่งไปทางตะวันออก (Look East) คือ มองไปที่ประเทศญี่ปุ่น หรือเดินตามแบบญี่ปุ่น ประเทศอินโดนีเซียเปิดประตูรับแคนาดาและสหรัฐอเมริกา เข้าประเทศเหมือนกับประเทศไทยในระยะแรก ๆ (ไททสุริ สึโนวาคิ, 2534 : 22)

สำหรับประเทศไทย แนวโน้มการมีบทบาทและความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในประชาคมโลกมากยิ่งขึ้นถ้ามองในแง่การเตรียมบัณฑิตนั้น การอุดมศึกษาจะต้องเตรียมบัณฑิตสำหรับ

สังคมอนาคตที่มีโลกทัศน์กว้าง (Global Perspective) ถ้าไม่มีโลกทัศน์กว้าง (Global Perspective) จะอยู่ในโลกอนาคตลำบาก บัณฑิตในอนาคตในยุคสังคมข่าวสาร ในยุคเปิดประเทศในยุคที่ประเทศไทยก้าวไปเป็นคู่แข่งทั่วโลกนั้น จะต้องมีทักษะและความรู้ในการติดต่อต่างประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงต้องหันมาเน้นเรื่องการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในชั้นใช้การได้ เพื่อการติดต่อสื่อสาร จึงต้องมีการทบทวนนโยบายภาษาว่าถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยอาจจะพิจารณาเรื่องที่จะให้คนไทย โดยเฉพาะคนไทยที่ได้รับการศึกษาชั้นอุดมศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้อย่างน้อย 2 ภาษา ซึ่งแน่นอนนอกจากจะมีทักษะทางภาษาดีแล้ว ความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาบางสาขาวิชาที่ไม่เคยเน้นมาก่อน อาจจะต้องได้รับการเน้นเพิ่มขึ้น (วิจิตร ศรีสัจจาน, 2534 : 7-8)

นอกจากทางด้านภาษาแล้ว เราคงจะต้องเปิดระบบอุดมศึกษาไปสู่ประชาคมโลกในแง่ที่เน้นการเคลื่อนย้ายถ่ายเทนักศึกษา โดยถือว่าการเคลื่อนย้ายถ่ายเทของนักศึกษาเป็นการเพิ่มและเสริมประสิทธิภาพให้กับนักศึกษาที่ได้ผลมากที่สุด เพราะการเคลื่อนย้ายถ่ายเทให้มีโอกาสเรียนร่วมกันหลายชาติ ทำให้เกิดความเข้าใจกันดี ทำให้มีเพื่อน ทำให้มีพวก ทำให้ประสิทธิภาพ ในขณะที่เรียนขยายวงกว้างเป็นผลพลอยได้อย่างดีที่สุด ดังนั้น จึงเกิดระบบเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาที่กว้างออกไป ซึ่งขณะนี้ได้มีการแลกเปลี่ยนที่เรียกว่าเป็น International Education Exchange คือการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศนั่นเอง (วิจิตร ศรีสัจจาน, 2534 : 8) ดังเช่น ความตกลงร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญกับมหาวิทยาลัย Wollongong ประเทศออสเตรเลีย ที่ได้มีข้อตกลงแลกเปลี่ยนนักศึกษาซึ่งกันและกัน

ในขณะเดียวกัน สาระของความเป็นสากลของอุดมศึกษาจะต้องครอบคลุมไปถึงการศึกษาขั้นต้น เพื่อเสริมสร้างความสามารถแข่งขันและฐานะของประเทศในประชาคมโลก อาทิ การพัฒนา การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเทศคู่แข่งและประเทศเพื่อนบ้าน การขยายงานด้านไทยศึกษาในประเทศและนอกประเทศ เพื่อเผยแพร่คุณลักษณะของประเทศ (วิจิตร ศรีสัจจาน, 2533 : 3)

จึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษานานาชาติเป็นเรื่องที่หลาย ๆ ประเทศให้ความสนใจ โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรป สามารถรวมตัวกันได้ จึงทำให้ระบบการศึกษารวมทั้งการจัดการศึกษาอยู่ในระดับและมาตรฐานเดียวกัน เป็นการขยายเครือข่ายของความร่วมมือและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน สำหรับประเทศในแถบเอเชียยังไม่มีกรรวมกลุ่มความร่วมมือเช่นเดียวกับ

ประเทศในยุโรป แต่หลายประเทศก็มีแนวคิดของความเป็นนานาชาติ และได้เริ่มดำเนินการตามแนวคิดนี้บ้างแล้ว เช่น ประเทศไทยเราก็พยายามมุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีแนวโน้มที่จะจัดการศึกษานานาชาติเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้เกิดความช่วยเหลือร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่างประเทศในลักษณะต่าง ๆ เช่น ด้านทุนการศึกษา ฝึกอบรม การวิจัย การแลกเปลี่ยนอาจารย์ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา เป็นต้น

ตอนที่ 3 นโยบายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย กับหน่วยงานต่างประเทศ

โดยที่ทบวงมหาวิทยาลัย เป็นผู้ดูแลสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้ปฏิบัติภารกิจหลักของสถาบันให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 4 ด้าน คือ การสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ยังต้องปฏิบัติตามนโยบายที่รัฐบาลและทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ตามความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งนำโดย ฯพณฯ นายชวน หลีกภัย (ดำรงตำแหน่งเมื่อเดือนตุลาคม 2535) ได้กำหนดนโยบายต่างประเทศที่น่าสนใจ (เกษม วัฒนชัย, 2536 : 1) คือ

รัฐบาลจะยึดมั่นในพันธกรณที่มีอยู่กับต่างประเทศตามสนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งกฎบัตรสหประชาชาติและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและจะดำเนินนโยบายเพื่อให้บรรลุประโยชน์แห่งชาติ ทั้งในด้านความมั่นคง การเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและภูมิภาค จึงให้ความสำคัญต่อความร่วมมือกับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างสภาพภาพของประเทศไทยให้มีบทบาทมากขึ้น และมีโอกาสเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจการเงินและการคมนาคมในภูมิภาคนี้ โดยจะดำเนินนโยบายดังนี้

- 1) ส่งเสริมมิตรภาพ สัมพันธฉันท์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- 2) **เพิ่มพูนและพัฒนาความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)** ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสนับสนุนการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยการดำเนินการให้เขตการค้าเสรีอาเซียนประสบผลสำเร็จ
 - 3) **ส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญ และประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ** ภายใต้ระบบการค้าเสรี การแข่งขันอย่างเป็นธรรม ตลอดจนร่วมมือบทบาทในการลดความขัดแย้งระหว่างประเทศ อันเนื่องมาจากปัญหาทางการค้า การลงทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา โดยคำนึงถึงความพร้อมภายในประเทศเป็นหลัก
 - 4) **ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ วิชาการ วัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประเทศต่าง ๆ** ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยเพิ่มบทบาทของไทยในการช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจแก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นการกระชับความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวไทยกับประชาชนของประเทศเหล่านั้น
 - 5) **เสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศในด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม** เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล
 - 6) **อำนวยความสะดวก ค้ำครอง ตลอดจนส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และธุรกิจภาคเอกชนไทยในต่างประเทศ**
- จากนโยบายด้านต่างประเทศของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญและเห็นถึงความจำเป็นของความร่วมมือที่ประเทศไทยจะมีกับอารยประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัยเองก็ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศไว้เช่นกัน

นโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน
อุดมศึกษาไทยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศ

โดยที่ปัจจุบันได้มีความตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันวิชาการต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความตกลงร่วมมือทางวิชาการเป็นไปในวิถีทางที่ยังคงประโยชน์สูงสุดแก่สถาบันที่เข้าร่วมในโครงการ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงเห็นสมควรกำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าว เพื่อยึดถือเป็นหลักการและแนวปฏิบัติร่วมกัน (ทบวงมหาวิทยาลัย, ม.ป.ป. : 1-2) ดังนี้

1. ความตกลงร่วมมือกับสถาบันวิชาการต่างประเทศ ควรเป็นไปเพื่อสนองเป้าหมายที่สำคัญ เช่น การบรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนและการขยายโอกาสในการให้บริการทางวิชาการไปสู่ประชาคมโลก

2. ความตกลงร่วมมือทางวิชาการควรเป็นไปในลักษณะที่ส่งเสริมให้ทุกสถาบันอยู่ในพันธะความร่วมมือ ได้รับประโยชน์ในการดำเนินภารกิจของตนได้ยิ่งขึ้น

3. ความตกลงร่วมมือทางวิชาการ หมายถึง ความร่วมมือในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม สำหรับในด้านการเรียนการสอนนั้นมีขอบเขตครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดหลักสูตรอันเป็นข้อตกลงร่วมระหว่างสถาบันด้วย

4. ความตกลงร่วมมือทางวิชาการในสาระและขอบเขตดังกล่าว ควรมีแนวทางปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4.1 สาขาวิชาที่จำเป็นต้องมีความตกลงร่วมมือนั้น เป็นสาขาที่ให้ประโยชน์แก่นักศึกษา อาจารย์ และวงวิชาการวิชาชีพทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างแท้จริง

4.2 สาขาวิชาที่จำเป็นต้องมีความตกลงร่วมมือนั้น เป็นแขนงวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาของไทย ยังอยู่ในขั้นของการพัฒนาซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนทางวิชาการจากสถาบันวิชาการต่างประเทศ

4.3 พันธะความร่วมมือทางวิชาการมีขึ้นกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศที่มีศักยภาพสูงเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ ในกรณีที่เป็นการจัดหลักสูตรร่วมกัน สถาบันอุดมศึกษา

ในต่างประเทศที่เป็นคู่พันธะความร่วมมือ ต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะสาขาวิชาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในประเทศนั้นด้วย

5. ในกรณีที่มีความตกลงร่วมมือกัน เป็นการจัดการศึกษาร่วมกัน การดำเนินงานทั้งในแง่การบริหาร งบประมาณ การประสาทปริญญา ต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย สถาบันของรัฐ และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเสนอหลักสูตรให้ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเปิดสอนด้วย

6. ในกรณีที่มีความตกลงร่วมมือกันมีขึ้นกับประเทศในกลุ่มสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ให้สถาบันดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ว่าด้วยการติดต่อกับประเทศสังคมนิยม คอมมิวนิสต์ ซึ่งครอบคลุมถึงการให้และรับความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาและฝึกอบรม การประชุม สัมมนา ดูงาน การรับความช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญ การเข้ามาศึกษาของบุคคลจากประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และความร่วมมือในลักษณะอื่น ๆ

นอกจากนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศนี้แล้วทบวงมหาวิทยาลัยยังได้ออกพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2535 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ ได้ออกมาเพื่อใช้ควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวกับความร่วมมือ ใต้ระบุไว้ในมาตราที่ 68 กล่าวคือ

มาตรา 68 การกระทำได้ดังต่อไปนี้ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบัน

(1) การรับความช่วยเหลือทางการเงิน อุปกรณ์การศึกษา หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใดเป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าเกินกว่าที่คณะกรรมการสถาบันกำหนด

(2) การรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากสถาบันการศึกษาหรือบุคคลใด

(3) การรับสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศเข้าสมทบหรือการเข้าสมทบสถาบันการศึกษาดังกล่าว

จากพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาตรา 68 ดังกล่าวนี้เป็นบทบัญญัติที่ใช้ควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถาบันหรือหน่วยงานต่างประเทศจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบันก่อน จึงจะดำเนินการได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้งรัฐบาลและทบวงมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเฉพาะทบวงมหาวิทยาลัยได้ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีความสัมพันธ์ร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศเป็นอย่างมาก

ตอนที่ 4 ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานต่างประเทศ

จากการที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายสนับสนุนให้มีความร่วมมือในวงกว้าง ทั้งในส่วนการร่วมมือกันเองของสถาบันในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน กับการแสวงหาความร่วมมือออกไปสู่หน่วยงานต่างประเทศ โดยได้กำหนดนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการร่วมมือระหว่างสถาบันไทยด้วยกันเองนั้น เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อการพัฒนามาก แต่ยังไม่สามารถบรรลุความเป็นเลิศได้เต็มที่ ดังนั้น จึงต้องหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่สูงกว่ามาเสริมขีดความสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพของสถาบัน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2531 : 22) ให้สามารถยืนอยู่และเท่าเทียมกับประเทศต่าง ๆ ในประชาคมโลกได้ จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือกับต่างประเทศ เพราะความร่วมมือเป็นกฎธรรมชาติของสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่จะขาดเสียมิได้ ไม่มีประเทศใดสามารถพัฒนาได้อย่างโดดเดี่ยว โดยไม่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน (ศรีประภา เพชรมีศรี, 2535 : 17)

ความหมายของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

ความหมายของความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยความตกลงร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันวิชาการในต่างประเทศ ได้กล่าวถึงความตกลงร่วมมือทางวิชาการ ว่าหมายถึง ความร่วมมือ

ในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม สำหรับในด้านการเรียนการสอนนั้น มีขอบเขตครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา อุปกรณ์การสอน ตลอดจนหลักสูตร อันเป็นข้อตกลงร่วมระหว่างสถาบันด้วย

สำหรับ American Council on Education (n.d. : 1) ได้ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่าหมายถึง ข้อผูกพันที่ดำเนินการโดยตรง ซึ่งเกิดขึ้นโดยผ่านข้อตกลงร่วมมือ การจัดการให้มีผลประโยชน์ร่วมกันและต้องการการลงทุนในทรัพยากรร่วมกัน ทั้งนี้ ได้เน้นที่ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วยหลายรูปแบบของโปรแกรมแลกเปลี่ยน ในบางครั้งจะอ้างอิงไปถึงการผูกพันระหว่างสถาบัน ความร่วมมือแลกเปลี่ยนรายบุคคลของคณาจารย์และนักศึกษา การแลกเปลี่ยนคณาจารย์และนักศึกษาในภาควิชาของสถาบัน ความร่วมมือดำเนินการวิจัย และการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด ความร่วมมือจะเกิดขึ้นระหว่างสถาบันต่อสถาบันหรือระหว่างกลุ่มสถาบัน

ลักษณะโดยทั่วไปเกี่ยวกับการทำความร่วมมือทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โอกาสและอุปสรรค ที่ทบวงมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เมื่อวันที่ 9 - 10 พฤษภาคม 2531 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2531 : 6) ได้สรุปลักษณะโดยทั่วไปเกี่ยวกับการทำความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันต่างประเทศไว้ดังนี้ คือ

1. ความร่วมมือที่เกิดขึ้น จะต้องมีพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งนอกเหนือจากผลประโยชน์ทางวิชาการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงผลประโยชน์อื่นที่เกิดขึ้นตามมาด้วย เช่น ประโยชน์และการพัฒนาในทางธุรกิจ การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น
2. ความช่วยเหลือร่วมมือแบบให้เปล่าจะลดน้อยลง ดังนั้นคณาจารย์ต้องปฏิบัติตนเป็นพนักงานขายของมหาวิทยาลัยมากขึ้น เพื่อหาเงินทุนสนับสนุนการดำเนินการ
3. การดำเนินการร่วมมือที่ประสบผลสำเร็จ ส่วนใหญ่เกิดจากการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของแต่ละฝ่าย การทำความเข้าใจให้ตรงกัน ความพร้อมในทรัพยากรต่าง ๆ การร่วมกันออกค่าใช้จ่าย ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นและมีกำหนดระยะเวลาแน่นอนในการสิ้นสุดข้อตกลง

4. สาขาวิชาที่สถาบันต่างประเทศสนใจจะมีความร่วมมือ ได้แก่ บริหารธุรกิจ คอมพิวเตอร์ และวิศวกรรมศาสตร์

5. จากการดำเนินการที่ผ่านมาฝ่ายต่างประเทศได้มีการเสนอให้มีความร่วมมือในรูปของกลุ่มคิดว่าที่จะเป็นแต่ละสถาบันต่างคนต่างทำ

นอกจากนั้น ที่ประชุมยังได้เสนอเกี่ยวกับการวางแผนและการเตรียมการขั้นต้นในการสร้างโครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันต่างประเทศว่า ควรจะพิจารณาร่วมกันทั้งฝ่ายสถาบันเจ้าภาพและฝ่ายต่างประเทศ โดยมีการปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้น เขียนโครงการร่วมกัน เสร็จแล้วก็ทำความตกลงระหว่างสถาบันนั้น ๆ โดยมีการทำในรูปข้อตกลงแบบสัญญา (agreement) หรือบันทึกช่วยจำ (memorandum) ไว้ ทางฝ่ายเจ้าภาพควรจะได้เตรียมความช่วยเหลือร่วมมือที่จำเป็นทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินสมทบไว้ด้วย รวมทั้งห้องทำงานที่พัก ฯลฯ

ลักษณะของกิจกรรมภายใต้ข้อตกลงหรือสัญญาความร่วมมือทางวิชาการ

ลักษณะของความร่วมมือทางวิชาการ ประกอบด้วย

1. ความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร
2. ความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษา
3. ความร่วมมือด้านทุนการศึกษา-ฝึกอบรม
4. ความร่วมมือวิจัย
5. ความร่วมมือเปิดหลักสูตร
6. ความร่วมมือทางวัฒนธรรม
7. ความร่วมมือสนับสนุนด้านการเงิน
8. ความร่วมมือทางวิชาการ และความร่วมมือสนับสนุนการบริการ เช่น ห้องสมุด การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

รูปแบบของการแลกเปลี่ยน

รูปแบบของการแลกเปลี่ยน จากผลการประชุมกลุ่มในการสัมมนาเรื่อง "โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ โอกาสและอุปสรรค" ซึ่งจัดขึ้นที่ทบวงมหาวิทยาลัยในระหว่างวันที่ 9 - 10 พฤษภาคม 2531 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2531 : 8) ได้จำแนกรูปแบบของการแลกเปลี่ยนเป็น 4 ประเภท คือ

1. คนแลกเปลี่ยน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ
 - 1.1 การแลกเปลี่ยนระดับเดียวกัน เช่น อาจารย์กับอาจารย์
 - 1.2 การแลกเปลี่ยนต่างระดับกัน เช่น อาจารย์กับนักศึกษา

ตัวอย่าง คนแลกเปลี่ยน เช่น

<u>ฝ่ายต่างประเทศ</u>	<u>ฝ่ายไทย</u>
มาสอน	ไปสอน
มาสอน	ไปเรียน
มาวิจัย	ไปเรียน
มาเรียน	ไปวิจัย

และในทำนองกลับกัน เป็นต้น

2. คนแลกเปลี่ยนกับวัสดุอุปกรณ์ เมื่อฝ่ายต่างประเทศมา มาพัฒนาวัสดุ อุปกรณ์ หรือมอบวัสดุอุปกรณ์ที่เอามาให้ไว้

3. การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความเข้าใจอันดี คล้าย ๆ กับเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรม ฝ่ายต่างประเทศมาเป็นกลุ่มในระยะสั้น ๆ ฝ่ายไทยเป็นฝ่ายจัดโปรแกรมทั้งการสอนและประสบการณ์อื่น ๆ ให้

4. ของแลกเปลี่ยนของ เช่น เทปทางวัฒนธรรม เป็นต้น

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับหน่วยงานต่างประเทศนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจ แต่มีการศึกษากันน้อยมาก หรือแทบจะยังไม่มีใคร

ทำการศึกษาไว้เลย ในขณะที่เรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการนี้ เป็นเรื่องที่ตั้งมั่นอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐและเอกชนต่างก็ให้ความสนใจ และพยายามแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถาบันตามภารกิจหลักทั้ง 4 ประการ คือ การเรียน การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่มีการศึกษาวิจัยกันแล้วคือ การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ แต่สำหรับความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ ยังไม่มีการศึกษาวิจัย ดังนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่รวบรวมมานี้ จึงเป็นเรื่องของความร่วมมือทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอยู่บ้าง ดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ. 2526 มูลนิธิการศึกษาไทยอเมริกันได้สำรวจอย่างไม่เป็นทางการในโครงการร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยกับสหรัฐอเมริกา จากการสำรวจในครั้งนั้นปรากฏว่ามีมหาวิทยาลัยไทยจำนวน 10 แห่ง และมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาจำนวน 20 แห่ง ที่มีความร่วมมือกัน มหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกา คือ มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University) มหาวิทยาลัยจอร์เจีย (Georgia State University) มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (University of Illinois) มหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana University) มหาวิทยาลัยไมอามี (University of Miami) มหาวิทยาลัยมิสซูรี-โคลัมเบีย (University of Missouri-Columbia) มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก (New York University) มหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น (Northwestern University) มหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นอิลลินอยส์ (Northern Illinois University) มหาวิทยาลัยนอเดอร์ทาม (Northre Dame University) มหาวิทยาลัยโอเรกอน (University of Oregon) มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย (University of Pennsylvania) มหาวิทยาลัยพิตส์เบิร์ก (University of Pittsburgh) มหาวิทยาลัยเซาท์คาโรไลนา (University of South Carolina) มหาวิทยาลัยเซาท์เทิร์นอิลลินอยส์ (Southern Illinois University) มหาวิทยาลัยเทนเนสซี (University of Tennessee) มหาวิทยาลัยเท็กซัส (University of Texas) มหาวิทยาลัยยูทาห์ (University of Utah) และเวอร์จิเนียโพลีเทคนิค (Virginia Polytechnic) ส่วนใหญ่ของข้อตกลงเหล่านี้เป็นการแลกเปลี่ยนและพัฒนาอาจารย์ (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2531 : 2)

สำหรับโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศนั้น ดร.เฟรดดริก วิลเลียม ซเวียร์เชค (Frederic William Swierczek) รองศาสตราจารย์ศูนย์กิจการของรัฐและการจัดการด้านนโยบาย (Center of Public Affairs and Policy Management แห่งมหาวิทยาลัยเซาท์ฟลอริดา (University of South Florida) ได้ทำการสำรวจในปี 2530 โดยทำการสำรวจสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 16 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 25 แห่ง ภายใต้งักตบวงมหาวิทยาลัย ผลปรากฏว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยได้มีข้อตกลงร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศจำนวน 112 ฉบับ ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 45 ร่วมกับสถาบันในสหรัฐอเมริกา รองลงมาได้แก่ร้อยละ 21 ร่วมกับสถาบันในประเทศญี่ปุ่นร้อยละ 17 ร่วมกับสถาบันในยุโรป ร้อยละ 8 ร่วมกับสถาบันในเอเชีย ร้อยละ 4 ร่วมกับสถาบันในประเทศแคนาดา ร้อยละ 2 ร่วมกับสถาบันในประเทศออสเตรเลีย และร้อยละ 3 ร่วมกับสถาบันในประเทศอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะทำงานในสาขามนุษยศาสตร์ แพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และสังคมศาสตร์ กิจกรรมจะเน้นหนักไปในด้านการพัฒนาแลกเปลี่ยนอาจารย์ และเนื่องจากข้อตกลงเป็นไปอย่างกว้าง ๆ จึงขาดรายละเอียดซึ่งก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ อุปสรรคที่สำคัญคือการขาดแคลนเงินทุนค่าใช้จ่าย จึงควรที่จะต้องหาแหล่งช่วยเหลือในลักษณะบุคคลหรือศิษย์เก่าก่อน รวมทั้งชักชวนให้บริษัทเอกชนมาสนับสนุนด้วย (Swierczek, 1988 : 14)

ประเทศไทยได้มีความร่วมมือกับต่างประเทศมานานตั้งแต่ อาภรณ์ แก่นวงศ์ (2535 : 179-183) ได้ศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2535 พบว่า สถาบันของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกามากที่สุด รองลงมาคือสถาบันอุดมศึกษาในญี่ปุ่น ออสเตรเลีย แคนาดา สาธารณรัฐประชาชนจีน และสหราชอาณาจักร ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมภายใต้อุทธกกลงความร่วมมือทางวิชาการนั้น ส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนอาจารย์ รองลงมาเป็นความร่วมมือวิจัย และความร่วมมือทางวิชาการและสนับสนุนการบริการ ในด้านการแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษา ความร่วมมือทางวัฒนธรรมและความร่วมมือเปิดหลักสูตรยังมีน้อย ส่วนปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือทางวิชาการนั้น จะพบในเรื่องของเงินทุนยังไม่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมความช่วยเหลือ รองลงมาคือความพร้อม

ของบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

สำหรับความก้าวหน้าของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ประกอบ คูปรัตน์ และคณะ (2533 : 330) ได้ศึกษาถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปี พ.ศ. 2533 พบว่า ความก้าวหน้าทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในส่วนที่เกี่ยวกับแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตจะมีความก้าวหน้าทางวิชาการมากขึ้น มีศักยภาพ และคุณภาพมากขึ้น รวมทั้งจะมีความร่วมมือทางวิชาการกับภาครัฐกิจเอกชน กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยกัน และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยทางธุรกิจและอุตสาหกรรมเพื่อปรับปรุงคุณภาพสินค้า มีการอบรมให้กับภาคธุรกิจ ตลอดจนมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้อาจารย์มีประสบการณ์ ซึ่งจะนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบัน

ดังนั้น จากการที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้พัฒนาโดยลำดับ จากสถาบันที่มีสถานภาพเป็นวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรเน้นทางด้านบริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์ มาสู่สถาบันที่มีสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย สถาบัน เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี-โท-เอก ขยายหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนครอบคลุมทุกสาขาวิชา และบางสถาบันยังเปิดหลักสูตรที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะติดต่อสัมพันธ์กับนานาชาติเพิ่มขึ้น จนก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันกับหน่วยงานต่างประเทศทั้งในด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถาบัน